

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Krytyka postkolonialna Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Etnologia Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Antropologii i Kulturoznawstwa Poziom studiów studia drugiego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2024/25 Kod zajęć 20ETNS.2FN.10251.24 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Fakultatywny Blok zajęciowy Przedmioty nieprzypisane
Koordynator zajęć	Natalia Bloch	
Prowadzący zajęcia	Natalia Bloch	
Okresy Semestr 1, Semestr 2, Semestr 3, Semestr 4	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Konwersatorium: 30, Egzamin	Liczba punktów ECTS 5

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	zapoznanie osób studenckich z kluczowymi pojęciami, koncepcjami i ujęciami interpretacyjnymi wypracowanymi w ramach teorii postkolonialnej i możliwościami ich aplikacji na grunt antropologii kulturowej
C2	rozwinięcie w osobach studenckich umiejętności dostrzegania przejawów dziedzictwa kolonialnego we współczesnym świecie
C3	wykształcenie w osobach studenckich umiejętności kreatywnego wykorzystania narzędzi krytyki postkolonialnej do analizy przeszłych i współczesnych zjawisk społeczno-kulturowych
C4	wykształcenie w osobach studenckich krytycznej, autorefleksyjnej postawy wobec sposobów konstruowania wiedzy w humanistyce, w tym na gruncie antropologii

Wymagania wstępne

Bierna znajomość języka angielska umożliwiająca czytanie tekstów naukowych.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	Zna historię kształtowania się studiów postkolonialnych oraz obszary zainteresowań i zagadnienia podejmowane przez krytyków i krytyczki postkolonialne	ETN_K2_W02, ETN_K2_W05, ETN_K2_W09, ETN_K2_W10	Esej
W2	Zna podstawowe pojęcia, koncepcje i ujęcia interpretacyjne stosowane na gruncie teorii postkolonialnej	ETN_K2_W02, ETN_K2_W05	Esej
W3	Rozumie wpływ europejskiego kolonializmu i jego dziedzictwa na współczesny świat	ETN_K2_W09, ETN_K2_W10	Esej
W4	Rozumie moc oddziaływania dyskursów oraz powiązania wiedzy i władzy	ETN_K2_W09, ETN_K2_W10	Esej
W5	Rozumie i potrafi ocenić uwikłanie antropologii jako „dziecka kolonializmu”	ETN_K2_W02, ETN_K2_W03, ETN_K2_W09	Esej
Umiejętności - Student/ka:			
U1	Potrafi krytycznie odnieść się do teorii postkolonialnej	ETN_K2_U01, ETN_K2_U05, ETN_K2_U06	Esej
U2	Potrafi zastosować narzędzia krytyki postkolonialnej do analizy zagadnień podejmowanych przez antropologię (narracji, reprezentacji, relacji władzy itd.)	ETN_K2_U01, ETN_K2_U05, ETN_K2_U06	Esej
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	Potrafi rozpoznać formy podporządkowania i oporu we współczesnym świecie i poddać je krytycznej analizie	ETN_K2_K10	Esej

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Wielorakie historie spotkania kolonialnego oraz różnorodne formy podporządkowania, czyli po co antropologom perspektywa postkolonialna?	W1, W3, W4, W5, U2, K1	Konwersatorium
2.	Teoretyczne usytuowanie studiów postkolonialnych – między marksizmem, poststrukturalizmem, postmodernizmem i psychoanalizą	W1, W2, U2	Konwersatorium
3.	Antykolonializm – prekursor postkolonializmu?	W1, W2, W3	Konwersatorium
4.	Orientalizm – rzecz o dyskursach i tworzeniu reprezentacji	W1, W2, W3, W4, W5, U2	Konwersatorium
5.	Odzyskiwanie głosu podporządkowanych i pisanie historii oddolnych: w poszukiwaniu sprawczości i podmiotowości	W1, W2, W4	Konwersatorium
6.	Projekt sprowincjonalizowania Europy	W1, W2, W3, U2	Konwersatorium
7.	Postkolonialne tożsamości – mimikra, hybrydowość i diaspory	W2, W3, U2	Konwersatorium
8.	Postkolonialność a nacjonalizm – dyskurs wtórny?	W1, W3, U1	Konwersatorium
9.	Zmagania z postkolonializmem – krytyka zwrotu literackiego w studiach postkolonialnych	U1	Konwersatorium
10.	Nowe hegemonie, neokolonializm i okcydentalizm	W4, U2, K1	Konwersatorium
11.	Gender – podwójne podporządkowanie, kobieta jako pole walki antykolonialnej i imperializm zachodniego feminizmu	W1, W4, U2, K1	Konwersatorium
12.	Polska – kraj postkolonialny czy niespełnione ambicje kolonialne?	W3, U2, K1	Konwersatorium
13.	Krytyka krytyki postkolonialnej – czy podporządkowany „wie” lepiej?	U1	Konwersatorium

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Konwersatorium	Wykład konwersatoryjny, Wykład problemowy, Dyskusja, Praca z tekstem, Metoda aktywizująca - "burza mózgów", Praca w grupach

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Konwersatorium	1/ Aktywny udział w zajęciach (czytanie lektur przypisanych do poszczególnych tematów, systematyczny udział w dyskusjach i innych formach aktywności na zajęciach): 30% oceny końcowej. Do zaliczenia przedmiotu wymagana jest obecność na zajęciach. Dopuszczalna jest nieobecność na 2 zajęciach, wszystkie inne muszą być odrobione poprzez napisanie min. 1-stronicowego streszczenia lektury przypisanej do opuszczonych zajęć. Zajęcia nie mogą być zaliczone, jeżeli liczba opuszczonych zajęć przekracza 50%. 2/ Napisanie eseju problemowego z wykorzystaniem kategorii analitycznych i koncepcji poznanych na zajęciach: 70% oceny końcowej. Ocena 5: Aktywne uczestnictwo we wszystkich zajęciach, napisanie eseju zaopatrzonego w szeroką i prawidłowo skonstruowaną bibliografię oraz przypisy, dowodzącego doskonałej znajomości lektur, ich krytyczne wykorzystanie do interpretacji wybranej formy mobilności, doskonale operowanie kategoriami analitycznymi i koncepcjami poznanymi na zajęciach. Ocena 4,5: Aktywność na zajęciach i esej na poziomie nieco niższym niż wymogi stawiane przy ocenie 5, ale też wyższym niż przy ocenie 4. Ocena 4: Aktywne uczestnictwo w zajęciach, napisanie eseju zaopatrzonego w prawidłowo skonstruowaną bibliografię oraz przypisy, dowodzącego dobrej znajomości lektur, ich poprawne wykorzystanie do interpretacji wybranej formy mobilności, dobre operowanie kategoriami analitycznymi i koncepcjami poznanymi na zajęciach. Ocena 3,5: Aktywność na zajęciach i esej na poziomie nieco niższym niż wymogi stawiane przy ocenie 4, ale też wyższym niż przy ocenie 3. Ocena 3: Bierne uczestnictwo w zajęciach, napisanie eseju zaopatrzonego w ubogą bibliografię, pokazującego powierzchowną znajomość literatury, kategorii analitycznych i koncepcji poznanych na zajęciach. Ocena 2: Niewystarczające uczestnictwo w zajęciach, brak eseju końcowego lub przedłożenie eseju niespełniającego wymogów tekstu naukowego (brak bibliografii i przypisów, brak odwołań do kategorii analitycznych i koncepcji poznanych na zajęciach).

Literatura

Obowiązkowa

1. Zajęcia 2: de L'Estoile B. 2008 The Past as It Lives Now: An Anthropology of Colonial Legacies, „Social Anthropology” 16: 3, s. 267-279. Buchowski M. 2008 Widmo orientalizmu w Europie. Od egzotycznego Innego do napiętnowanego swojego, „Recykling Idei” 10: Imperium (przesyłka zwrotna), s. 98-107.
2. Zajęcia 3: Gandhi L. 2008 Myślenie inaczej: krótka historia intelektualna, w: L. Gandhi, Teoria postkolonialna. Wprowadzenie krytyczne, Poznań: Wydawnictwo Poznańskie, s. 29-43.
3. Zajęcia 4: Fanon F. 1985 Wyklęty lud ziemi, przeł. H. Tygielska, Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy, s. 19-63 (rozdział Przemoc). Inamdar S. (ed.) 2005 Gandhi & Dalai Lama on Non-violence and Compassion, Dharamsala: Department of Information and International Relations (wybrane fragmenty).
4. Zajęcia 5: Said E. 2005 Orientalizm, przeł. M. Wyrwas-Wiśniewska, Poznań: Zysk i S-ka, s. 29-64.
5. Zajęcia 6: Spivak G. Ch. 2011 Czy podporządkowani inni mogą przemówić?, przeł. E. Majewska, „Krytyka Polityczna” 24-25, s. 196-239.
6. Zajęcia 7: Chakrabarty D. 2011 Prowincjonalizacja Europy. Myśl postkolonialna i różnica historyczna, przeł. D. Kołodziejczyk, T. Dobrogoszcz, E. Domańska, Poznań: Wydawnictwo Poznańskie (wybrane fragmenty).
7. Zajęcia 8: Appadurai A. 2005 Gra z nowoczesnością: dekolonizacja hinduskiego krykieta, w: A. Appadurai, Nowoczesność bez granic: kulturowe wymiary globalizacji, przeł. Z. Pucek, Kraków: Universitas, s. 133-168.
8. Zajęcia 9: Chatterjee P. 2008 Nacjonalizm jako problem w historii myśli politycznej, przeł. D. Kołodziejczyk, „Literatura na świecie” 1-2: Luzoafrykanie. Postkolonializm, s. 280-328 (fragment s. 309-328).
9. Zajęcia 10: Golinczak M. 2008 Postkolonializm: przed użyciem wstrząsnąć!, „Recykling Idei” 10, s. 108-113. Dirlik A. 1994 The Postcolonial Aura: Third World Criticism in the Age of Global Capitalism, „Critical Inquiry” 20: 2, Winter, s. 328-356.
10. Zajęcia 11: Roy A. 2005 Wojna to pokój, w: A. Roy, Algebra bezgranicznej sprawiedliwości, przeł. J. Grzegorzczak, Poznań: Zysk i S-ka, s. 171-184. Lazarus N. 2008 Studia postkolonialne po inwazji na Irak, „Recykling Idei” 10, s. 34-43. Buruma I., Margalit A. 2005 Okcydentalizm. Zachód w oczach wrogów, przeł. A. Lipszyc, Kraków: Wydawnictwo Universitas, s. 5-52.
11. Zajęcia 12: Fanon F. 1962 Algieria zrzuca zasłonę, przeł. Z. Szymański, Warszawa: Iskry, s. 9-43. Hoodfar H. 2007 Zasłona w ich umysłach i na naszych głowach: muzułmanki i praktyki zasłaniania, przeł. M. Elas, w: R. E. Hryciuk, A. Kościańska (red.), Gender. Perspektywa antropologiczna, t. 1: Organizacja społeczna, Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, s. 227-257.
12. Zajęcia 13: Cavanagh C. 2003 Postkolonialna Polska. Biała plama na mapie współczesnej teorii, przeł. T. Kuntz, „Teksty drugie” 2-3, s. 60-71. Bakuła B. 2006 Kolonialne i postkolonialne aspekty dyskursu kresoznawczego (zarys problematyki), „Teksty drugie” 6, s. 11-32. Borkowska G. 2007 Polskie doświadczenia kolonialne, „Teksty drugie” 4, s. 15-24.
13. Zajęcia 14: Domańska E. 2008 O poznawczym uprzywilejowaniu ofiary (Uwagi metodologiczne), w: H. Gosk, B. Karwowska (red.), (Nie)obecność. Pominięcia i przemilczenia w narracjach XX wieku, Warszawa: Elipsa, s. 19-36.

Dodatkowa

1. Gandhi L. 2008 Teoria postkolonialna. Wprowadzenie krytyczne, przeł. J. Serwański, Poznań: Wydawnictwo Poznańskie.
2. Loomba A. 2011 Kolonializm/Postkolonializm, przeł. N. Bloch, Poznań: Wydawnictwo Poznańskie.
3. Young R. J. C. 2012 Postkolonializm. Wprowadzenie, przeł. M. Król, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Konwersatorium	30
Czytanie wskazanej literatury	60
Przygotowanie pracy pisemnej	60

Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 150
Liczba punktów ECTS	ECTS 5

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
ETN_K2_K10	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do wnikliwej obserwacji i identyfikacji najważniejszych problemów etycznych, politycznych, społecznych i ekonomicznych współczesnego świata
ETN_K2_U01	Absolwent/ka potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i integrować nowe informacje z wykorzystaniem różnych źródeł, sposobów interpretacji oraz technik informacyjno-komunikacyjnych formułując krytyczne sądy z wykorzystaniem wiedzy z zakresu etnologii/antropologii kulturowej i dyscyplin pokrewnych
ETN_K2_U05	Absolwent/ka potrafi samodzielnie i w zespole, także kierując jego pracami, przeprowadzić pogłębioną oraz krytyczną analizę i interpretację różnych rodzajów wytworów i dziedzin kultury, stosując oryginalne podejścia uwzględniające najnowsze trendy w etnologii/antropologii kulturowej i w dyscyplinach pokrewnych
ETN_K2_U06	Absolwent/ka potrafi merytorycznie argumentować, formułować wnioski oraz tworzyć syntetyczne podsumowania i wypowiadać się na temat wybranych problemów z zakresu etnologii/antropologii kulturowej z wykorzystaniem własnych poglądów i poglądów innych autorów w zróżnicowanych kręgach odbiorców
ETN_K2_W02	Absolwent/ka zna i rozumie w sposób pogłębiony specjalistyczną terminologię z zakresu etnologii/antropologii kulturowej oraz terminologię właściwą dla dyscyplin pokrewnych
ETN_K2_W03	Absolwent/ka zna i rozumie w sposób pogłębiony główne tendencje rozwojowe etnologii/antropologii kulturowej oraz ich znaczenie w wyjaśnianiu fundamentalnych dylematów współczesnej cywilizacji
ETN_K2_W05	Absolwent/ka zna i rozumie w sposób pogłębiony powiązania etnologii/antropologii kulturowej z różnymi dyscyplinami naukowymi umożliwiające interdyscyplinarne integrowanie perspektyw badawczych
ETN_K2_W09	Absolwent/ka zna i rozumie w sposób pogłębiony kompleksowość natury, złożoność uwarunkowań i historyczną zmienność języka, kultury i społeczeństwa
ETN_K2_W10	Absolwent/ka zna i rozumie w sposób pogłębiony najważniejsze problemy społeczno-kulturowe współczesnego świata, w tym instytucji kulturowych